

πούσαν τὸ μεροκάματο, ἐνῶ ἀδιάκοπα, μὲ μανία, μὲ ἠδονὴν ἀνεκφραστοί, μὲ πάθος ἀκατανίκητο, στραγγίζαν τὸ γαργαλιστικὸ καὶ εὐχάριστο δηλητήριον.

Καὶ τρέχαν ἀκούραστα τὰ παιδιά τῆς ταβέρνας· καὶ βιαστικὰ βιαστικά, γλήγορα γλήγορα φέρναν τοὺς δίσκους μὲ τὰ μικρὰ ποτηράκια γιομάτα, καὶ παίρναν ἄλλους δίσκους μὲ τὰ μικρὰ ποτηράκια ἀδειανά· καὶ μετροῦσαν τὰ λεπτά· καὶ δίδαν τὶς διαταγὰς στὸν πύγκο μεγαλόφωνα· καὶ τρέχαν ἀκατάπαυστα· καὶ πηγαινοέρχονταν γλήγορα γλήγορα ἀνάμεσα στὴ βρωμερὴ καὶ ἀσφυκτικὴ τῆς ταβέρνας ἀτμόσφαιρα· καὶ φέρναν ἀδιάκοπα ἀπ' τὸ γαργαλιστικὸ δηλητήριο· καὶ παίρναν ἀδιάκοπα τὸ μεροκάματο τῶν ἐργατῶν ποὺ κείνοι ξοδεύαν ἀράδα, χωρὶς νὰ λογαριάσουν ἂν τὰ παιδιά τους, οἱ σπιτικοὶ τους, καρτεροῦν νηστικά, χωρὶς νὰ λογαριάσουν ἂν τὰ παιδιά τους οἱ σπιτικοὶ τους χωρὶς φωτιά τουρτουρίζουν, χωρὶς νὰ λογαριάσουν πῶς καὶ οἱ ἴδιοι σὲ λίγο θὰ τουρτουρίζουν μαζί μ' αὐτούς.

Βόλος ΖΑΧΑΡΙΑΣ Σ. ΖΑΧΑΡΙΟΥ

Ἡ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΟΥ ΡΟΝΤΑΚΗ ΜΙΚΡΗ ΔΗΛΩΣΗ

Ἡ Γραμματικὴ τοῦ κ. Γ. Κ. Ροντάκη μοῦ στάλθηκε, ἀνέκδοτη ἀκόμη, στὸ Διὰ γωνισμὸ γιὰ τὴ γλώσσα τοῦ 1901. Εἶχε τίτλο «Γραμματικὴ τῆς γλώσσας τῆς Ρωμιοσύνης». Εἶπα γιὰ ποιὸς λόγους δὲ μοῦ στίθηκε δυνατό οὔτε νὰ τὴ βραβέψω οὔτε νὰ τὴ δημοσιέψω (κ. τὸ «Ἄστυ», 19 Ὀκτώβριον, 1901, καὶ Διὰ γωνισμὸ γιὰ τὴ γλώσσα», Ἀθήνα, 1902, σ. 4-5). Βλέπω τώρα πῶς βγήκε ἡ Γραμματικὴ τοῦ κ. Γ. Κ. Ροντάκη, καὶ ἀφ' οὗ εἶναι καλὸ πρᾶμα. Καλὸ πρᾶμα ἢ κίνησις κ' ἢ ζωὴ. Καλὸ πρᾶμα νὰ προσπαθῆ μάλιστα κανένας νὰ καταφέρῃ γραμματικὴ τῆς γλώσσας τῆς ἐθνικῆς. Γιὰ τέτοιο λόγο, ὑποθέτω, γιὰ νὰ δώσῃ κάποιον θάρρος στοὺς ὀπαδοὺς τῆς Ἰδέας, ἔκαμε καὶ ὁ φίλος μου καθηγητὴς κ. Α. Thumb μιά πολὺ ὀμορφὴ ἐπίκρισιν τῆς Γραμματικῆς τοῦ κ. Γ. Κ. Ροντάκη, ὅπου παίνεσε κίμπωσο τὸ βιβλίον. Διάβασα ὅμως τὶς προάλλες καὶ μιά ἐπίκρισιν

τοῦ κ. καθηγητῆ Σπ. Βάσης (στὶς «Ἀθῆναι», 4-5 Φλεβάρη, 1905). Ὁ κ. Σπ. Βάσης βρῆκε ἄπειρα λάθια στὴ Γραμματικὴ τοῦ κ. Γ. Κ. Ροντάκη. Καὶ ἀφ' οὗ εἶναι καλὸ πρᾶμα. Καλὸ πρᾶμα ἢ κίνησις κ' ἢ ζωὴ. Ἀνοίγουνε τὴ φυλλάδουλα οἱ ἀντίπαλοί μας, ψάχνουνε, κοιτάζουνε, κάτι μαθαίνουνε· σὰ βρῆσκουνε καὶ λάθια, καταλαβαίνουνε πῶς ἔχει τοὺς κανόνες τῆς ἠ Δημοτικῆς.

Μὲ μιά λέξιν λοιπὸν ἢ σὰ θέλετε καὶ μὲ δυό, νὰ ξαστερῶσω τὴ γνώμη μου, ἡ Γραμματικὴ τοῦ κ. Γ. Κ. Ροντάκη μοῦ φαίνεται χρήσιμος βιβλιαράκι γιὰ τοὺς δασκάλους· γιὰ μᾶς ὅμως δὲν κάνει διόλου, μὰ διόλου.

Χάρηκα καὶ γιὰ κάτι ἄλλο. Δὲν ἔχει λόγια ὁ κ. καθηγητῆς Βάσης γιὰ νὰ καφτηριάσῃ τὸν πανηγυρισμὸ τοῦ Σουλτάνου, ποὺ γίνεται στὴ Γραμματικὴ τοῦ κ. Γ. Κ. Ροντάκη, τοῦ Σουλτάνου «τοῦ συνεργοῦ σὲ κάθε πρόοδο», τοῦ Σουλτάνου «ποῦ μιά ἡμέρα του εἶνε γιὰ τὴν Τουρκίαν ἑκατὸ χρόνων ζωὴ» κτλ. Πιστέδω νὰ τάβαλε ἀφ' οὗ ὁ κ. Γ. Κ. Ροντάκης γιὰ νὰ πάρῃ πιδὲ ἔθκολα τὴν ἀδεια καὶ νὰ τυπώσῃ τὴ Γραμματικὴν του. Δὲν πειράζει. Ἐμεῖς δὲν παραδεχόμεστε μήτε γιὰ τέτοιο σκοπὸ τέτοια ρωμαίϊκα. Ἡσύχασα ποὺ δὲν τὰ παραδέχονται τώρα οὔτε οἱ δασκάλικες φημερίδες. Ἐγὼ νόμιζα, ἔτσι ἀκουσα ἐδῶ τουλάχιστο, πῶς φίλιες μὲ τὸν Τοῦρκο καὶ τεμενάδες στὸ Σουλτάνο, εἶναι σήμερα πατριωτισμὸς στὴν Ἑλλάδα.

ΨΥΧΑΡΗΣ

Ἀγγέλα: «Κώστα, μοῦ τὸ ὑπόσχεσαι πῶς δὲ θὰ μὲ φήσῃς νὰ γίνω χήρα;»
Κώστας: «Τὶ λὲς ἀγάπη μου, νὰ σάφήσω χήρα; Πεθαίνω καλύτερα».

«Δὲν εἶναι τίποτα σοβαρὸ, κυρία μου. Ἡσυχία μὲ νάχα σὰς χρειάζεται».
«Μὰ κοιτάζεις καὶ τὴ γλώσσα μου, γιαιτρέ!».
«Κι αὐτὴ, καὶ αὐτὴ πρέπει νὰ ἡσυχάσῃ».

Πατέρα: «Μαθαίνω σήμερον πῶς εἶσιν κακοὶ κορίτσι καὶ κόνταρες νὰ φᾶς ἔϋλο»
Μικρὴ κόρη: «Εἶναι πολὺ κακιὰ ἡ μαμά. Ἄν τῆς φᾶς πῶς εἶταν πρὶν δασκάλισσα, θὰ σοῦλεγα, μπαμπά, νὰ μὴ τὴν πάρῃς».

ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΒΛΑΜΗ

12

Γιὰ τὰ γλυκὰ ματάκια σου
καὶ τὴ δική σου ἀγάπη,
βάξω τὸν κάθε κάπεια,
κερά μου, στὸ πουλάτι

13

Ὅσα σκοινᾶς ἀφ' τὴ δουλειὰ
θὰ παίρνω τὸ κατόπι σου,
τί μ' ἔχει πιάσει ἀποθυμιά
νὰ ἰδῶ τὸ κατατόπι σου.
Κ' ἔτσι θὲ νῶρθη ἕνας καιρὸς
μαζὶ ποῦ θὰ πηγαίνουμε,
καὶ τῆς ἀγάπης τὸ πανί
γλυκὰ γλυκὰ νὰ φαίνουμε.
Γιατὶ ἡ ἀγάπη ἔχει πανί,
ποῦ μόν' τὴ νύχτα φαίνεται,
καὶ μὴ θαρροῦς ποῦ σὲ γελᾷ,
γιατὶ... μοῦ κατοφαίνεται.

14

ΤΟ ΒΛΑΜΑΚΙ

Μὲ γροῖζο καπέλλο,
φαρδὸν παντελόνι,
πουκάμισο σκουρο,
γραβάτα κορδόνι,
καὶ μαῦρο σακκάκι,
ποῦ δὲ μοῦ κουμπώνει,
γροῖζω στοὺς δρόμους,
ἀγάπη ζητώντας,
μοδίστρες καὶ δουῖλες
τρελλὰ κυνηγώντας,
λερούμενος Ντίνος,
Μιστόγιλης ἢ Νάνας.

ΚΑΙ' ἌΝ

«Λοιπὸν θὰ σὰς ἔχουμε αὔριον βράδυ; Ὁργανικὴ καὶ φωνητικὴ μουσικὴ δὲ θὰ μᾶς λείπη. Ἡ κόρη μου Ἀλίκη θὰ τραγουδήσῃ, κ' ὕστερα ἡ Καίτη θὰ μᾶς ἀπαγγεῖλῃ τὸ καινούριον τῆς ποιήμα. Θὰ δειπνήσουμε στὶς ἐννιά».

«Εὐχαριστῶ πολὺ γιὰ τὴν καλωσύνη σας. Θὰ προσπαθῆσω στὶς ἐννιά νάμαι σπῆτι σὰς».

τοὺς ἀντίσταν οἱ Τρῶες μὲ τ' ἄρματα τὰ δέκα ἐκεῖνα χρόνια, ἰσόπαλοι ὄντας μ' ὅσους ἐμειναν πάντα πίσω. Ἄν ὅμως εἶχαν ἐρθεῖ μὲ θρόσιμα περισσά, καὶ ἀντάμα ὅλοι ξακολουθοῦσαν τὸν πόλεμον συγκαταστήτῃ δίχως νὰ κουρσέθουν καὶ σπαίρνουν, τότε ἔθκολα, ἀφοῦ νικούσαν στὴ μάχη, θὰν τοὺς ἐπαιρναν τὸ κάστρο μὲ πολιορκίαν κερτερώντας τριγύρω (6). Μὰ ἀπὸ φτώχεια καὶ τὰ προτυπρινὰ τους εἶταν ἀχαμνά καὶ ἀφ' οὗ τὰ ἴδια ποῦ εἶπαμε, ἂν καὶ πιδὲ ξακουστά ἀφ' οὗ ὅλα τὰ πρὶν, φαίνονται, κρινόντας ἀπὸ τὰ ἔργα, πῶς στάθησαν κατώτερα τῆς φήμης τους καὶ τοῦ λόγου ποῦ, ἀφορμὴ οἱ ποιητάδες, βασιλεύει τώρα.

(6) Τὰ λόγια τοῦ κείμενου οἱ γε καὶ οὐχ ἀθρόοι, ἀλλὰ μέρει τῶ δεῖ παρόντι ἀντιέχον—δ' ἀν—ἐν ἐλάσσονί τε χρόνῳ καὶ ἀπονώτερον τὴν Τροίαν εἶλον εἶναι νομίζω ἕνα.

ΕΝΑΣ ΠΑΛΛΗΚΑΡΑΣ

(Πολιτικὸ διήγημα).

(Ἀφιερώνεται στὸ συγγραφέα τοῦ «Τὰς ἰδίων» τὸ μεγάλο καὶ ἀληθινὸ Πατριώτη).

Ὅταν γνώρισα τὶς προάλλες ποῦ ἤμουνα στὸ Φανάρι ἐκεῖ δὲ στὸ ἤτυχο λιμάνι τῶν καικιῶν, τὸν παλιὸν μας τὸν καιχτή τὸν κύριον Γεώργη ποῦ μὲ ἤξερε ἀπ' τὰ παιδιὰτικὰ μου χρόνια, ἡ καρδιά μου πέταξε ἀπ' τὴ χαρὰ τῆς. Ἄφρασα τότες ὅλους τοὺς ἄλλους Τουρκαλᾶδες νὰ μαλώνουν ἄγρια μεταξύ τους ποῖς νὰ μὲ πρωτοπάρῃ στὸ καικι τοῦ, καὶ πῆδηξα μέσα στὸ καικι τοῦ κύριου Γεώργη.

— Μὲ γνώριτες, καλὴ κυρά μου;
— Ἄκους ἐκεῖ! Καὶ ξεχνᾷ κανένας ποτὲ τέτοιους καλοὺς ἀνθρώπους σὰν ἐσένα;
— Πόσα χρόνια πᾶν ἀπὸ τότες! Θυμᾶσαι ποῦ σὲ σήκωνα, παιδί πρᾶμα, μέσα στὰ χέρια μου γιὰ νὰ σὲ βάλω στὸ καικι; Ἐ! καὶ ἐμεῖς βλέπετε γεράσαμε πιά...
— Ὅχι δὲ! καλὰ βαστάς ἀκόμα. Ἀμὲ δ' οὗτος σου ὁ Θεοδωρῆς τί γίνεται; Κι' ἐκεῖνος θάνατι τώρα παλληκάρη!

— Παλληκάρη καὶ παλληκάρη μὰ φορὰ ὁ Θεοδωρῆς μου! εἶπε ὁ κύριος Γεώργης στρίβοντας περήφανα τὸ κάτασπρο μουστάκι του.

Ὁ γυιὸς τοῦ Θεοδωρῆς! Πῶς τὸν θυμοῦμαι ἀκόμα τὸ μικρὸν τσαχπινάκο φίλο μου, ποῦ γράμματα δὲν ἤθελε ποτές του νὰ μάθῃ, μόνον γύριζε ὅλη μέρα στὴ θάλασσα καὶ ξεροζώνε μύδια ἀπ' τοὺς πύτους τῶν βαρκιῶν. Ἡ ἔξυπνάδα ὅμως λαμποκοποῦσε μέσα στὰ κατάμαυρα, σὰν κάρβουνα, μάτια του.

— Ξέρεις, καυμένε, πόσο ἤθελα νὰ τὸν ξαναῖδῶ; τί τέχνη τὸν ἔμαθες; καλὸ παιδί εἶναι;

Τὰ μάτια τοῦ κύριου Γεώργη γέμισαν δάκρυα.

— Καλὸ καὶ καλὸ λέει! Καὶ παλληκάρη ἀληθινὸ, μιά φορὰ. Ἄμ' δὲν τὰ ξέρεις δὲ! προχτές γέννηκε χρόνος ποῦ τὸν πάντρεψα. Καὶ νᾶξερεις καὶ πῶς! Νὰ στὰ λέω, κυρία μου, καὶ νὰ τρέχουνε γὰ μάτιζα σου, ἐσένα ποῦ εἶσαι τέτοια πονόψυχη.

— Λέγε λοιπὸν, κύριε Γεώργη μου, λέγε!

— Ἐτσι ποῦ λὲς, κυρία μου, ὁ Θεοδωρῆς μου γέννηκε τὸ λοιπὸν ἀραμπατζῆς. Πατέρα, μοῦ εἶπε, τάλογα ἀξίζουμε πεῖδ' πολὺ ἀπ' τὰ κουπέ· ἐσὺ ἔχει τὸ καικι σου νὰ βγάλῃς χαρτζιλίκι, ἐγὼ θὰ γένω ἀραμπατζῆς καὶ θὰ βαστῶ τὴ φαμίλια. Κι' ἔξυπνος καθὼς εἶπνε—τὸν ξέρεις δὲ—ἔμαθε γλίγωρες τὴν τέχνη κοντὰ στὸ μᾶστορη καὶ πότες ἔσ' ἰαξ' ἀραμπατζῆδες, ποῖτες ἐθαίναε σ' ἀγῶγι. Τώρα τὸν ἔξυπσε ὁ Θεὸς κι' ἔχει δικό του ἀμάξι. Καλὸ παιδί,

